Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Pohjanmaan ely-keskus

16.5.2018

TyV@eduskunta.fi

Asia: HE 35/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, Teema: erityisesti kielelliset kysymykset

Palvelujen kieli

HE 35/2018 vp 3 §:n mukaan oikeudesta käyttää suomen tai ruotsin kieltä, tulla kuulluksi ja saada toimituskirjansa suomen tai ruotsin kielellä sekä oikeudesta tulkkaukseen käytettäessä näitä kieliä viranomaisissa säädetään kielilaissa (423/2003) sekä maahanmuuttajien osalta kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010).

***Lakia (ehdotus) kielilain muuttamisesta** sovelletaan mm. maakuntien viranomaisissa. Kaksikielisellä maakunnan viranomaisella tarkoitetaan sellaista maakunnan viranomaista, jonka virka-alueeseen kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta. Kaksikielisessä maakunnan viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Viranomaisen on lisäksi järjestettävä asiassa kuultavalle mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Maakunnan viranomaisen on lähettäessään kirjelmiä virka-alueeseensa kuuluvalle kunnalle käytettävä kunnan kieltä, jos kyseessä on yksikielinen kunta ja molempia kieliä, jos kyseessä on kaksikielinen kunta. Maakunnan on yleisölle suunnatussa tiedottamisessa kaksikielisessä kunnassa käytettävä suomen ja ruotsin kieltä.*

***Kotoutumislakiehdotuksen** 5 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitetussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.*

Pohjanmaan maakunta on kaksikielinen. Maakunnan asukkaista ruotsinkielisiä on 51%, muun kielisiä 6% ja suomenkielisiä 43%. Tulevassa maakunnassa suomi on vähemmistökieli.

Viranomaistehtävissä käytettävä kieli

Aluekehittämis- ja kasvupalvelulakiehdotuksen kielipykälä määrittää kasvupalveluasiakkaiden lainsäädäntöön perustuvat kielelliset oikeudet valtiolta maakunnille siirtyvissä tehtävissä, jotka koskevat maakunnan viranomaistoimintaa. Kaksikielisessä maakunnassa pykälä turvaa sekä suomen että ruotsinkielisten asiakkaiden viranomaispalvelujen saamisen omalla kielellään. Kytkös kotoutumislakiin turvaa myös maahanmuuttajien kielelliset palvelut maakunnan viranomaistoiminnassa.

Pohjanmaan tuleva maakunta käytännössä tuottaa viranomaispalvelut lähes poikkeuksetta koko ajan kahdella kielellä. Kokemukset tehtävät luovuttavien organisaatioista, esimerkiksi maakuntaliitosta ja ely-keskuksesta

osoittavat, että viranomaispalvelujen tuottaminen kahdella kielellä paitsi vie aikaa, kun asiakirjat on käännettävä, myös aiheuttaa kustannuksia, kun kääntäminen maksaa. Maakuntien rahoituksen laskentakriteerejä ovat vieraskielisten määrä ja kaksikielisyys, joiden painoarvoa tulisi tulevien maakuntien rahoituksessa nostaa.

Markkinoilta hankittavat kasvupalvelut

Alke- ja kasvupalvelulakiehdotuksen yhtenä tavoitteena on toimivien markkinoiden luominen ja hyödyntäminen kasvupalvelujen tuotantorakenteen monipuolistamiseksi. Maakunnan sijasta tai sen lisäksi kasvupalveluja voisivat tuottaa yksityiset palveluntuottajat, järjestöt yms. Markkinoilta hankittavia henkilöasiakkaan kasvupalveluja voivat olla esim. erilaiset ei-tutkintotavoitteiset koulutukset, ammatinvalinta ja uraohjaus, työkokeilut tai laajemmat, useammista osa-alueista koostuvat eri asiakasryhmille tarjottavat palvelukokonaisuudet. Kasvupalveluissa asiakkaalla olisi oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan nimeämien palveluntuottajien joukosta. Nämä palvelut eivät kuitenkaan ole maakunnan viranomaistehtäviä.

Nykyisen kielilain 25 § on yksityisten palveluntuottajien kielellisen palvelun osalta löysä muiden kuin julkisten hallintotehtävien siirron osalta. On kuitenkin syytä harkita, tulisiko alke- ja kasvupalvelulakiin vielä erikseen sisällyttää vähintään viittaus kielilakiin myös yksityisten palveluntuottajien osalta tai jopa velvoite tulevalle maakunnalle varmistaa, että yksityiset palveluntuottajat antavat kielilain (423/3003) mukaista palvelua hoitaessaan kasvupalvelutehtäviä.

Tämä edesauttaisi asiakkaiden aitoa valinnanvapautta ja kielellisen palvelutason ylläpitoa. Vältettäisiin tilannetta, jossa kielellinen palvelu jäisi vain yhdeksi maakunnan ostopalveluhankinnan laatukriteeriksi.

Kasvupalvelujen yhtenä valtakunnallisena kanavana toimivat digitaaliset palvelut (työmarkkinatori, suomi.fi) on tuotettava sekä suomeksi ja ruotsiksi että vähintään englanniksi.

Vs. johtaja Minna Uusimäki